

COLUMN PETRA STIENEN

Het slot op de deur bij Ria

Enige tijd geleden was ik bij een reünie van Rap51, mijn oude studentenhuus in Leiden. We kregen een rondleiding van een paar jongerejaars die wat moeite hadden ons te tutoyeren, we waren overduidelijk echte mevrouwen in hun ogen. Nadat we een paar kamers hadden bezocht en we herinneringen hadden opgehaald aan doorgehaalde nachten voor tentamens of een nieuwe minnaar brak het ijs. Zoveel verschilden we nu ook niet van elkaar. Je bent jong, je studeert en je wilt ook veel lol in je leven. Toen pas viel me iets op waar we wel dege-lijk in verschilden. Alle studentes, ook die net in huus waren komen wonen, hadden een tweepersoonsbed. Ook de studente op het piepkleine zolderkamertje waar ik zelf ooit was begonnen. Dat was in mijn tijd wel anders. Wij waren niet opgegroeid met die luxe, we hadden allemaal een eenpersoonsbed. Ik hoor het effect van de onhandige gymnastiek op krakende spiraalbedden nog steeds. Onlangs moest ik weer denken aan dat studentenhuus toen ik met Eelco Damen van de Amsterdamse

zorgorganisatie Cordaan een bezoek bracht aan een woonvoorziening voor dementerende ouderen. Er heerste een huiselijke sfeer, er werd samen gekookt, samen de afwas gedaan, samen een thuis gecreëerd. Alles onder begeleiding van vast personeel, zodat de bewoners niet steeds vreemde gezichten te zien krijgen. Damen gaf aan grote toekomst te zien voor kleinere wooneenheden, het liefst dicht in

---

Ik hoor nog het effect van de onhandige gymnastiek op krakende spiraalbedden.

---

de buurt van waar mensen hun hele leven gewoond hadden. Ik bracht hem wel even in verlegenheid toen ik vroeg waarom er overal eenpersoonsbedden stonden in die kamers. We vinden het heel normaal dat jonge mensen al vrij vroeg ook in de slaapkamer alle ruimte krijgen die ze nodig hebben. Letterlijk en figuurlijk. Maar hoe kijken we daartegenaan als het

gaat om de jaren aan het einde van ons leven, als we de 60 of 70 voorbij zijn, of bij mensen die hulpbehoevend zijn en in een verpleegtehuus terecht komen? Dan is het ineens weer heel streng, zijn eenpersoonsbedden standaard en is privacy een luxe die niet past in de systemen en werkwijze van veel verpleegtehuizen. Damen onderschrijft mijn observatie. „Je hebt echt een punt, we doen dit waarschijnlijk omdat we denken dat het praktischer is. We denken te veel in protocollen en nog te weinig aan wat mensen echt nodig hebben.” Ik stelde die vraag niet zomaar. Mijn buurvrouw Ria is begin van dit jaar overleden aan ALS. Ik ben de laatste maanden van haar leven een paar keer bij haar in het verpleeghuus geweest. Zij had nog een heel fijne relatie met haar geliefde Dick. Haar ziekte bracht daar op zich geen verandering in. Hij zorgde liefdevol voor haar en week niet van haar zijde. In dat verpleeghuus viel me meteen op dat ook in haar kamer een eenpersoonsbed stond. En het personeel voortdurend in en uit liep. De keer daarna vroeg ik haar ernaar. „Hoe is dat nu voor jul-

lie als je elkaar even wilt knuffelen? Of meer? Het lijkt mij in dit soort omstandigheden heel lastig om intimiteit te delen?” Dick keek trots: „Nou laat dat maar aan Ria over, die heeft hier de boel behoorlijk op z'n kop gezet.” Ria begon te glunderen: „Ja, het duurde even voordat ik ze kon overtuigen dat een slot aan de binnenkant van mijn deur me privacy zou geven. En dat ik me dan even geen patiënt hoefde te

---

Intimiteit in de moeilijkste fases van je leven kan heel helend en vreugdevol zijn.

---

voelen en warmte kon ervaren in de armen van mijn geliefde. Natuurlijk moesten we goede afspraken maken over noodsituaties, maar daar zijn we uitgekomen.” Het verhaal van Ria heb ik laatst gebruikt bij een lezing over verbindend leiderschap voor een groot aantal bestuurders uit de zorgsector. Een van hen stelde de vraag of ik nog suggesties had waar ze voor

meer verbinding konden zorgen in hun instellingen. Met het verhaal van Ria in mijn achterhoofd gaf ik graag mijn advies: „Erken dat intimiteit ook in de moeilijkste fases van je leven heel helend en vreugdevol kan zijn. Zorg dat bewoners die privacy krijgen. Zorg voor tweepersoonsbedden en voor eigen keuzemomenten. Bijvoorbeeld door het instellen van een Ria-slot.” Elke dag als ik bij ons het trappenhuis oloop, moet ik aan Ria denken. Ze is er niet meer, dat is nog steeds moeilijk te geloven. Ik spreek haar vriend nog regelmatig, en we denken allebei dat als een dergelijk Ria-slot er echt gaat komen in Nederlandse verpleegtehuizen, zij ergens vanaf een wolkje met een grote glimlach zal genieten.

Petra Stienen is publiciste en Arabiste.

